

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ” ^(підпис)
201 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
(назва магістерської програми)

на тему: «Стратегія управління золотовалютними резервами»
(назва теми)

Виконавець:

студентка 6 курсу
кредитно-економічного факультету
Соколова П.О.
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Деркач Ю.Б.
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

АНОТАЦІЯ

Соколова П.О. «Стратегія управління золотовалютними резервами»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – економічні відносини, пов'язані з формуванням та використанням золотовалютних резервів.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти процесу формування та використання золотовалютних резервів країни, визначено поняття «золотовалютні резерви», «управління золотовалютними резервами», функції золотовалютних резервів, рівні управління золотовалютними резервами країни.

Проаналізовано склад та структуру золотовалютних резервів в світі та Україні, відповідність обсягів золотовалютних резервів загальноприйнятим критеріям оптимальності, динаміку валютного курсу, стан платіжного балансу, динаміку валового зовнішнього боргу та зовнішнього державного та гарантованого державою боргу, обсяги експорту та імпорту країни та вплив цих факторів на рівень золотовалютних резервів країни.

Запропонована регресійна модель, використання якої дозволить спрогнозувати вплив макроекономічних факторів на обсяг золотовалютних резервів, обґрунтована необхідність проведення валютної лібералізації, відповідно до запропонованих етапів, з метою недопущення високої волатильності валютного курсу, запропонована методика визначення рівня ризику валютних операцій щодо їх проведення з метою недопущення непродуктивного виведення капіталу за межі України.

Ключові слова: резерви, валюта, борг, платіжний баланс, золото, лібералізація.

ANNOTATION

Sokolova P.O., «Management of gold reserves»,
thesis for Master degree in specialty «072 Finance, Banking and Insurance»
under the program «Managing the activities of banks in the financial market»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is economic relations related to the formation and use of gold and foreign exchange reserves..

The theoretical aspects of the process of formation and use of the country's gold and foreign exchange reserves are considered in the thesis. The statements of "gold and foreign exchange reserves", "management of gold and foreign exchange reserves" and also functions of gold and foreign exchange reserves, levels of gold and foreign exchange reserves management gold are defined.

The composition and structure of gold and foreign exchange reserves in the world and in Ukraine, the compliance of the volumes of gold and foreign exchange reserves to the generally accepted criterias of optimality, the dynamics of the exchange rate, balance of payments status, the dynamics of gross external debt and external public debt and debt guaranteed by the state, the volume of export and import of the country and the influence of these factors on the level of gold and foreign exchange reserves of the country have been analyzed.

A regression model, the use of which will make it possible to predict the influence of macroeconomic factors on the volume of gold and foreign exchange reserves, is proposed. The necessity of currency liberalization in accordance with the proposed stages is justified. The method for determining the level of risk of foreign exchange operations in relation to their conduction is proposed in order to prevent unproductive capital withdrawal beyond Ukraine.

Keywords: reserves, currency, debt, balance of payments, gold, liberalization.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗОЛОТОВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ КРАЇНИ	
1.1 Сутність та функції золотовалютних резервів центрального банку країни.....	6
1.2 Склад золотовалютних резервів та характеристика його компонентів.....	12
1.3 Стратегія управління золотовалютними резервами країни.....	18
Висновки до першого розділу.....	25
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЯКОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗОЛОТОВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ УКРАЇНИ	
2.1 Аналіз світових тенденцій формування та використання золотовалютних резервів	27
2.2 Аналіз якісних показників управління золотовалютними резервами України.....	33
2.3 Аналіз кількісних показників достатності рівня золотовалютних резервів України	39
Висновки до другого розділу.....	48
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНИХ ОБСЯГІВ ТА СТРУКТУРИ ЗОЛОТОВАЛЮТНИХ РЕЗЕРВІВ	
3.1 Оцінка впливу макроекономічних факторів на формування золотовалютних резервів України.....	50
3.2 Валютна лібералізації як шлях до збільшення рівня достатності золотовалютних резервів України.....	58
Висновки до третього розділу.....	70
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
Додатки.....	

ВСТУП

Актуальність теми. Лібералізація фінансових ринків, зростаюча інтернаціоналізація господарської діяльності, дедалі більша взаємозалежність національних економік обумовлюють розбудову стійкої національної валютної системи та повноцінного валютного ринку. Одним із найважливіших факторів, що визначає рівень розвиненості валютного ринку є наявність у розпорядженні центрального банку країни золотовалютних резервів. Саме наявність необхідного обсягу офіційних резервів є не лише важливою умовою підтримки міжнародної валютної ліквідності, але й забезпечує підтримку обмінного курсу національної грошової одиниці.

В українських реаліях обмеженості пропозиції іноземної валюти внаслідок скорочення експорту та відсутності притоку зовнішніх запозичень, виникає дефіцит іноземної валюти на ринку, тому питання раціонального використання Національним банком України золотовалютних резервів є вкрай гострим. Ситуація ускладнюється тим, що в Україні протягом останніх років слабкий інвестиційний клімат та передбачаються пікові виплати за зовнішнім державним боргом у 2019 р.

Як вірно відмічає Береславська О. «На сьогодні ієрархія пріоритетності функцій ЗВР в Україні є такою: обслуговування валютних зобов'язань, в тому числі державного зовнішнього боргу; підтримка стабільності обмінного курсу гривні шляхом здійснення валютних інтервенцій з метою згладжування його надмірної волатильності; підтримка зовнішньоекономічних зв'язків держави».

Зазначене потребує дослідження теоретичних та практичних засад раціонального використання золотовалютних резервів як з метою підтримання курсової стабільності так і для підтримки валютної безпеки, яка визначається наявністю достатнього обсягу міжнародних резервів для виконання зовнішніх зобов'язань держави.

Вперше питання пов'язані з необхідністю управління золотовалютними резервами були порушені ще в 50-х роках 20 століття, такими зарубіжними вченими як: Апібер Р., Бен-Бассат А., Блекмен К., Кларка Р., Дулі М. та інші. Щодо вітчизняних вчених то серед авторів, що висвітлювали дану проблематику в останні роки можна виділити таких як: О. Барановський, Я. Белінська, О.Береславська, О. Боришкевич, Т. Вахненко, А. Вожжов, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гриценко, О. Дзюблюк, Ф. Журавка, В. Козюк, В. Міщенко, С. Михайличенко, Ф. Мишкін, С.Мойсєєв, О. Петрик, Л. Примостка, М. Савлук, А. Скрипник, Н. Шелудько, С. Шумська, В. Федосов, В. Юрчишин та ін.

Незважаючи на розширення наукових досліджень щодо даної проблематики, необхідно зазначити, що зміна економічних умов вимагає перегляду застарілих підходів і вдосконалення методик управління золотовалютними резервами. Раціональне використання золотовалютних резервів є необхідною умовою не тільки курсової стабільності, а й зростання економіки. Зазначене визначає актуальність теми дипломної роботи.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад процесу управління золотовалютними резервами країни та надання практичних рекомендацій з питань удосконалення їх раціонального накопичення та використання .

Завдання дослідження:

узагальнити теоретичні засади сутності процесу управління золотовалютними резервами країни, розкривши при цьому зміст понять «золотовалютні резерви», «структура золотовалютних резервів» та «управління золотовалютними резервами»;

визначити особливості формування оптимальної структури золотовалютних резервів відповідно до потреб міжнародних розрахунків;

проаналізувати етапи процесу управління золотовалютними резервами країни та функції органів управління;

дослідити світову практику формування та використання золотовалютних резервів окремих країн;

проаналізувати якісні показники управління золотовалютними резервами України;

проаналізувати кількісні показники управління золотовалютними резервами України;

оцінити вплив макроекономічних факторів на формування достатнього рівня золотовалютних резервів України;

визначити вплив валютної лібералізації на можливість формування достатнього рівня золотовалютних резервів з метою забезпечення валютної безпеки держави.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, пов'язані з формуванням та використанням золотовалютних резервів.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади управління золотовалютними резервами країни.

Методами дослідження є загальнонаукові прийоми і методи досліджень: 1) метод системної оцінки; 2) метод аналізу і синтезу; 3) метод групування, порівняння та узагальнення економічних показників; 4) статистичні, математичні методи; 5) методи прогнозування, фінансового аналізу та спостереження.

Інформаційна база дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів; практичні дослідження з питань здійснення банківських операцій та реалізації банківських послуг; законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність банків в Україні; офіційні фінансові звіти банків; офіційні статистичні дані НБУ; науково-методична література; матеріали періодичних видань та Інтернет-ресурси.

ВИСНОВКИ

1. Проведений аналіз теоретичних досліджень щодо поняття золотовалютних резервів дозволив запропонувати таке їх визначення: золотовалютні резерви - це запаси золота й валютних активів, номіновані у вільно конвертованій валюті, що є власністю держави (суспільства) і призначені для регулювання валютного курсу та підтримання валютної безпеки держави.

2. Золотовалютні резерви виконують такі функції: фінансування від'ємного сальдо балансу поточних операцій країни; обслуговування валютних зобов'язань; регулювання волатильності і рівня обмінного курсу національної валюти; формування заощаджень держави з метою забезпечення ліквідності на фінансових ринках в ході виникнення криз; отримання прибутку при здійсненні фінансових операцій.

3. Управління золотовалютними резервами це процес формування та розміщення валютних резервів держави з метою збереження або нарощення їх вартості, підтримання високого рівня ліквідності та доступності її використання органами грошово-кредитного регулювання.

4. Управління активами ЗВР відбувається на трьох базових рівнях:

- на вищому рівні приймаються загальні стратегічні рішення, що включають стратегічні цілі та загальну стратегію управління активами міжнародних резервів:

- другий рівень відповідає за деталізацію та імплементацію стратегії, прийнятої на вищому рівні та звітування за результати її виконання;

- на третьому, операційному, рівні відбувається безпосереднє управління портфелем активів міжнародних резервів.

5.Проведений аналіз світових тенденцій формування золотовалютних резервів свідчить, що станом на 01.01.2018 рр. найбільші обсяги золотовалютних резервів було сконцентровано у Китаї – 28%, Японії - 11%,

Швейцарії – 7. Відповідно найкращі показники за рівнем достатності ЗВР серед країн, що розвиваються, демонструють Китай – 17 місяців майбутнього імпорту, Україна (3,6 місяців майбутнього імпорту) займає 55 позицію.

6.Протягом 2000-2018 рр обсяг золотовалютних резервів мав не стабільний тренд. Найбільшого обсягу міжнародні резерви України досягли у 2011 рр, що пов'язане з поживленням експортоорієнтованих галузей, після фінансової кризи 2008-2009 рр. та отриманням кредитів від світових фінансових інститутів. Найнижчого рівня міжнародні резерви досягли у 2014 р. – 7,5 млрд дол., причинами цього були соціально-економічна криза військовий конфлікт на сході, масштабні валютні інтервенції НБУ.

7. За результатами аналізу складу та структури золотовалютних резервів НБУ варто відзначити, що найбільшу питому вагу в них займає іноземна валюта, яка грає вирішальне значення у використанні ЗВР. Наступним за важливістю компонентом є монетарне золото, яке, хоч і не має значної питомої ваги (тобто, не перевищувало 10 %), проте поступово зростає. Питома вага такого компоненту ЗВР як СПЗ достатньо нерівномірно коливалася, проте, вже більше 10 останніх років СПЗ не грають суттєвої ролі в структурних змінах ЗВР. Аналогічне твердження стосується й резервної позиції в МВФ.

8. Оцінка необхідного обсягу міжнародних резервних активів національної економіки довела їхню адекватність, однак не за всіма наведеними вище критеріями. Це свідчить про необхідність розробки низки нормативно-правових актів, на підставі яких уряд та Національний банк України зможуть, перш за все, стимулювати приплив іноземного капіталу, що дасть змогу наростити оптимальний для України обсяг золотовалютних резервів. Адже саме наявність адекватного розміру ЗВР, правильне управління ними визначає можливості центрального банку ефективно проводити грошово-кредитну політику держави.

9.На основі запропонованої багатофакторної економіко-математичної моделі було встановлено що:

-зв'язок між обсягом золотовалютних резервів і зовнішнім державним та гарантованим державою боргом значний обернений, що свідчить про використання НБУ резервів на повернення державних боргів;

-зв'язок між обсягом золотовалютних резервів та індексом споживчих цін обернений: здешевлення національної валюти призвело до здороження імпорту, що, в свою чергу, спричинило подальше зростання попиту на іноземну валюту на внутрішньому ринку, а відтак ще більше витрачання валютних резервів центральним банком;

-зв'язок між зовнішньоторговельним сальдо та обсягами ЗВР є зворотнім, оскільки зростаючий дефіцит зовнішньоторговельного сальдо, покривався за рахунок резервів, що призводило до їх скорочення.

10. Основними напрямками забезпечення достатності золотовалютних резервів мають бути: заходи з поліпшення інвестиційної привабливості економіки та посилення ролі прямих іноземних інвестицій; посилення експортної активності вітчизняних підприємств, у напрямку зростання надходжень валютної виручки від експортерів (стимулювання географічної і товарної диверсифікації експорту, формування позитивного сальдо зовнішньоторговельного обороту); подальше збалансування грошового і товарного ринків, тобто зниження рівня інфляційної динаміки, обмеження емісії національної валюти.

11. Зважаючи на недостатній рівень ЗВР України, важливим кроком є наповнення резервів за рахунок коштів іноземних інвесторів, що потребує прозорого та зрозумілого законодавчого підґрунтя, зняття низки обмежень на операції з іноземним капіталом шляхом проведення поступової лібералізації валютних операцій. Основним принципом лібералізації при цьому має стати створення найсприятливіших умов для спрощення та розширення доступу довгострокового іноземного капіталу в Україну, насамперед, із провідних економічно розвинутих країн світу.

12. Коцептуальні підходи щодо визначення етапів лібералізації валютного регулювання, за наявності необхідних економічних,

фінансових та нормативно-правових передумов, доцільно представити у вигляді послідовності таких кроків: моніторинг існуючих валютних обмежень з метою визначення неефективних заходів; поступове скасування антикризових валютних обмежень; оптимізація порядку проведення поточних валютних операцій; поступова лібералізація операцій, пов'язаних із притоком фінансового капіталу в Україну; поступова лібералізація операцій щодо витоку фінансового капіталу за кордон; оцінка ефективності запроваджених заходів.

13. У межах провадження заходів із лібералізації валютного регулювання, доцільним є визначення рівня ризику валютних операцій щодо їх проведення з метою недопущення непродуктивного виведення капіталу за межі України. Визначати рівень такого ризику можливо за методикою, яка ґрунтується на особливостях проведення розрахунків із нерезидентами за поточними валютними торговельними і неторговельними операціями, а також за фінансовими операціями, пов'язаними з рухом капіталу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов , Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В.Науменкова. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. – 504 с. – (Інституційні засади розвитку банківської системи України).
2. Про Національний банк України. Закон України від 20 травня 1999 року № 79-XIV [Електронний ресурс] . - Режим доступу: www.rada.gov.ua
3. Ковальчук Н.І. Золотовалютні резерви в контексті національної безпеки / Н.І. Ковальчук [Електронний ресурс] . - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/law/2008_77/19_kovalchuk
- 4.Дзюблюк О.В. Валютна політика / О.В. Дзюблюк . – К.: Знання, 2007. – 423 с.
- 5.Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник / за ред. А. М. Мороза, М. Ф. Пуховкіної. – К. : КНЕУ, 2005. – 556 с.
6. Лупін О.Б. Управління золотовалютними резервами Національного банку України: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.2001. – Ірпінь: АДПСУ, 2002. – 19 с.
7. Козюк В.В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності : монографія / В.В. Козюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2009. – 725 с.
8. Шемет Т.С. Теорія і практика валютного курсу: Навч. посіб. / За ред. О.І. Рогача. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.
9. Управління міжнародними резервами України [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=62818486>
10. Balance of payments and international investment position manual. Sixth Edition. Washington, D.C., 2009. – International Monetary Fund. – 351 p. [Електронний ресурс] . - Режим доступу: Access mode: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>.
11. Косова Т.Д. Центральний банк і грошово-кредитна політика / Т.Д. Косова, О.О. Папаїка та ін.– К. : Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.

12. Береславська О. І. Золотовалютні резерви України: джерела поповнення та ефективність управління / О. І. Береславська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць / ред. кол. : І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 27. – С. 63–68
13. Дзюблюк О. В. Валютна політика : підручник / Дзюблюк О. В. – К. : Знання, 2007. – 422 с.
14. Лупін О.Б. Організаційна підтримка управління золотовалютними резервами Національного банку України / Лупін О. Б. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 5. – Суми : Мрія ЛТД, 2002. – С. 43-46.
15. Revised Guidelines for Foreign Exchange Reserve Management. IMF Policy Paper / prepared by the staff of the International Monetary Fund. Washington, D.C., 2013. - International Monetary Fund. – Mode of access: [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2013/020113.pdf>
16. Лупін О.Б. Інвестиційне планування в Національному банку України / Лупін О.Б. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т.12. – Суми : Мрія-1 ЛТД :УАБС, 2005. – С. 94-98.
17. Лупін О.Б. Управління золотовалютними резервами Національного банку України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / О.Б. Лупін ; Акад. держ. податк. служби України.— Ірпінь, 2002. — 20 с. — укр.
18. Інвестиційна декларація міжнародних (золотовалютних) резервів України [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=76693553>
19. Obstfeld, M. (2000), Globalization and Macroeconomics // NBER Reporter [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <http://nber.org/reporter/fall00/obstfeld.html>

20. Прогнозування та хеджування фінансових ризиків : монографія / За ред. проф. Л. О. Примостки. — К. : КНЕУ, 2014. — 424, [0] с.
21. Боришкевич О. В. Режими валютного курсу: пошук оптимальності/ О. В. Боришкевич // Банківська справа. – 2014. - № 3-4 (123). - С. 66- 73.
22. Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції. Видання 2-ге, перероблене і доповнене. Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.
23. Божидарнік Н. В. Валютні операції [Текст] підручник / Н. В. Божидарнік, Т. В. Божидарнік – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 698 с.
24. Дзюблюк О. В., Владимир О. М. Банки у системі організації валютних відносин / Монографія / – Тернопіль: ТЗОВ: «Терно-граф», 2014. – 296
25. Боринець, С.Я . Міжнародні валютно-фінансові відносини: підручник / С.Я. Боринець. –5-те вид., перероб. і допов. –К.: Знання, 2008. –583 с.
26. Nugée, J. Foreign exchange reserves management / John Nugée. Handbook in central banking no. 19. - Centre for central banking studies, Bank of England. - 2004. – Mode of access: [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <http://www.bankofengland.co.uk/education/ccbs/handbooks/pdf/ccbshbl9.pdf>
27. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посібник / О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. — К.: КНЕУ, 2002. — 392 с.
28. В. Козюк Боргова панорама подій Центрально-Східної Європи: посткризові парадокси /В. Козюк / Світ фінансів №3, 2014 р. с. 7-19.
29. Currency composition of official foreign exchange reserves (COFER). [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/sta/cofer/eng/>
30. Адрианов В. Золотовалютные резервы: принципы формирования, структура и эффективность использования // Общество и экономика. – 2008, №5, с. 23-53.
31. Боришкевич О.В. Золото в сучасній економіці / Бізнесінформ, 2014, №1, с. 256-261.

32. Чайкіна О.В. Золото у складі міжнародних резервів / Вісник університету банківської справи НБУ 2012 №2 (14)
33. Central bank diversification strategies: Rebalancing from the dollar and euro. World Gold Council. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.gold.org/download/pub_archive/pdf/Central_bank_diversification_strategies_paper.pdf
34. Press release. 26 September 1999 – Joint statement on gold [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/1999/html/pr990926.en.html>
35. Методологічний коментар // Бюлетень НБУ. – 2014. – № 2 / 2014 (251). – С. 205-217
36. Міжнародні резерви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693066
37. Журавка Ф. О. Валютна політика в умовах трансформаційних змін економіки України [Текст] : монографія / Ф. О. Журавка. – Суми : Ділові перспективи; ДВНЗ — УАБС НБУ, 2008. – 334 с.
38. Береславська О. Курсоутворення гривні в контексті змін у світовій валютній системі [Електронний ресурс] / О. Береславська // Вісник Національного банку України . - 2014. - № 3. - С. 10-16.
39. Береславська О. І. Механізм валютного регулювання в Україні: дис. доктора екон. наук: 08.00.08 / Олена Іванівна Береславська. – Ірпінь, 2011. – 450 с.
40. Деркач Ю.Б. Проблеми управління золотовалютними резервами України / Ю.Б. Деркач // Часопис Хмельницького університету управління та права. Університетські наукові записки. – 2013. – №2 (46). – С. 379–383.
41. Деркач Ю.Б. Проблеми визначення оптимальних обсягів золотовалютних резервів України / Ю.Б.Деркач // Науковий вісник ОНЕУ. – 2012. – № 21 (173). – С. 108–115.
42. Офіційний сайт журналу «The Economist» [Електронний ресурс] . - Режим доступу: www.economist.com

43. Богдан Т.П. Достатність міжнародних резервів як передумова забезпечення макрофінансової стабільності / Т.П.Богдан//Економіка України. – 2012. - №8. – с. 44-54.
- 44.Зверяков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М.І. Зверяков, О.М. Зверяков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.
45. Журавка Ф. О. Валютна політика в умовах трансформаційних змін економіки України [Текст] :монографія / Ф. О. Журавка. – Суми : Ділові перспективи; ДВНЗ —УАБС НБУ, 2008. – 334 с.
46. Веріга Г. В. Валютний ринок України: проблеми і перспективи регулювання : монографія / Г. В. Веріга. – Донецьк : Ноулідж (донецьке відділення), 2013. – 323 с
47. Кореляційно-регресійний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kgafk.ru/kgufk/html/korandreg2.html>
48. Веріга Г. В. Механізми регулювання валютного ринку України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, 192 фінанси і кредит» / Г. В. Веріга. – Суми, 2014. – 38 с.
- 49.Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – Київ: «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
50. Шишков Ю. «Невозможное триединство» в эпоху финансовой глобализации // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 5. – С. 3-14.
51. Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу [Електронний ресурс]: схвалено рішенням Ради Національного банку України від 21 грудня 2016 р. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41556547>
52. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. / О. І. Барановський. – К.: УБС НБУ, 2014. – Т. 1: Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. – 831 с.
- 53.Розвиток банківської системи України / За ред. д-ра екон. наук О. І.

Барановського. – К.: Інститут економіки та прогнозування, 2008. – 584 с.

54. Репко М., Кашко О., Піонтківська І. Міжнародний досвід лібералізації руху капіталу [Електронний ресурс] / М. Репко, О. Кашко, І. Піонтківська // Вісник Національного банку України. – 2016. – № 235. – С. 26-42. – Режим доступу:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=42551502&cat_id=58429

55. Кузнєцова А. Я. Переваги та недоліки лібералізації валютного регулювання в Україні / А. Я. Кузнєцова, Н. О. Місяць // Науковий журнал Тернопільського національного економічного університету «Світ фінансів». – 2017. – Випуск № 3(52). – С. 136-146.

56. Кузнєцова А. Я. Концептуальні засади формування механізму валютного регулювання в Україні / А. Я. Кузнєцова, Н. О. Місяць // Бізнес Інформ. – 2017. – № 9. – С. 215-220.

57. Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської систем / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - №4 – С. 3-12.

58. Унковська Т. Нова економічна стратегія для України [Електронний ресурс] / Т. Унковська // Дзеркало тижня. – 2017. – № 7. – Режим доступу: [http:// gazeta.dt.ua/macrolevel/nova-ekonomichna-strategiya-dlya-ukrayini-.html](http://gazeta.dt.ua/macrolevel/nova-ekonomichna-strategiya-dlya-ukrayini-.html)

59. Толкачова І.А. Економічна безпека України: стан та перспективи// Економічна безпека України і виклики сьогодення: Збірник XIII міжнародної науково-практичної конференції 28 травня 2010 року.- К.:УДУФМ, 2010.